

Yttrande

Datum
2023-08-18

Diarienummer
3.1.17-01099/2023

Regeringskansliet
Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
103 33 Stockholm

Lägesrapport om marknadsläget i jordbrukssektorn den 18 augusti 2023

Jordbruksverket har fått i uppdrag av regeringen att varje månad lämna en lägesrapport över situationen i den svenska jordbrukssektorn.

Sammanfattning

Faktor	Senaste månaden	Senaste året
Världsmarknadspriser jordbruksprodukter	Starkt fluktuerande	Ner
Världsmarknadspris för olja	Uppgång	Ner
Svensk produktion – animalier	Svagt upp	Oförändrat
Svensk produktion vegetabilier	Risk för minskning	Upp
Svenska produktpriser – vegetabilier	N/a	Ner
Svenska produktpriser animalier	Oförändrat	Svagt upp
Svenska produktionsmedelspriser	Oförändrat	Ner
Lönsamhet	Risk för försämring	Oförändrat
Valutakurs SEK/USD	Förstärkts	Försvagats

Rysslands tillbakadragande från spannmålsavtalet och attacker på ukrainska hamnar har ännu inte lett till några större effekter på globala spannmålspriset men orsakar oro i angränsande länder. Oljepriset har ökat något under sommaren men det finns ännu inga tydliga signaler om ändrade priser på gödning. Den svenska kronan är fortsatt svag mot euron och dollarn. Skördeläget är besvärligt i stora delar av Sverige till följd av nederbörd. Få längre uppehåll mellan regnskurarna försvårar tröskningen av spannmål och även vallskörden påverkas. Regnet leder till höga vattenhalter och försämrade kvalitet men även till översvämningar och problem med bärigheten på fälten.

Omvärldsfaktorer

Den svenska kronan är fortsatt svag och den stärkning jämfört med euron som togs upp i föregående rapport har nu fallit tillbaka och kursen ligger strax under 11,90 kronor. Även kursen mot dollarn har försvagats något jämfört med föregående

rapport till strax över 10,90 kronor. Därmed är importen fortsatt negativt påverkad av den svaga kronan och exporten kan ses som gynnad.

Prisökningen på olja under juli månad har inte förändrats hittills i augusti utan ligger kvar på omkring 80 dollar per fat, efter en ökning med 11–15 procent sedan sista juni.

Efter att avtalet om att tillåta transport av spannmål från Ukraina genom Svarta havet stoppats av Ryssland har flera attacker skett mot ukrainska hamnar, bland annat i Odessa. Attackerna har lett till att exporten styrts om till mindre hamnar utmed floden Donau som utgör gräns mot Rumänien. De senaste dagarna har dock även dessa hamnar attackerats. Det pågår olika försök att hitta andra exportvägar via landvägen till hamnar i grannländerna. I Polen förs diskussioner under den pågående valdebatten kring huruvida Ukrainas spannmål ska få transporteras genom landet.

Vädersituationen

Vädret i Sverige har under inledningen av augusti, liksom i juli, varit rik på nederbörd jämfört med maj och juni. Ovädret Hans har med hård vind och extrema regnmängder inneburit att det hittills i augusti uppmätts regnmängder långt över det normala. Delar av landet har drabbats av mer eller mindre kraftiga översvämningar på grund av ovädret. Nederbörden har fallit över hela landet och SMHI:s data visar att hela landet har fått mer nederbörd än normalt. I delar av Svealand har det fallit upp till 550 procent av den nederbörd som normalt faller under första halvan av augusti. Den torka som inledde odlingssäsongen är nu ersatt med vattenmättade marker och till viss del översvämningar.

I SMHI:s långtidsprognos framgår att det ostadiga vädret förväntas fortsätta. Den gångna veckan har vädret varierat mycket över landet men lokalt har det varit uppehåll under mitten av veckan och en del lantbrukare har kunnat skörda. Nästa vecka förväntas något varmare temperatur i Götaland, men prognosen indikerar också nederbörd.

Produktion, priser och handel i Sverige

Vädret under den inledande delen av augusti har orsakat problem med skördarbetet. Andelen skördad areal är lägre än normalt vid denna tidpunkt men hur stor förseningen är varierar över landet. Den försenade skörden har lett till en rad problem med ett flertal grödor. För rågvete och höstvetete är det problem med sjunkande falltal samt axgroning, det vill säga att kärnorna gror i axet i fält. Vid låga falltal eller axgroning klassas spannmålen ner till foder vilket innebär en minskad inkomst för odlaren. För de vårsådda grödorna är grönskott och ogräs ett

utbredd problem. Detta leder till ojämn mognad vilket försvårar skörden och försämrar kvaliteten. Kraftiga vindar och regn har även orsakat liggsäd på stora arealer i delar av landet. Även liggsäd försvårar skörden och försämrar kvaliteten. Det fuktiga vädret ökar även risken för svamp i spannmålen. Spannmål med försämrad kvalitet riskerar att inte kunna användas till livsmedel och får istället säljas till foder.

Kemikalieinspektionen har beviljat nöddispens av tre olika sorters glyfosat för nedvissning för att odlare ska kunna hantera grönskott och axgroning i råg, rågvete, vete, korn och havre och därmed kunna säkra skörden. Grödor som behandlats får endast användas för foderändamål med undantag för foder till får eller fjäderfä. Skörden får även användas för framställning av etanol för tekniskt bruk.

Från Skåne och Halland rapporteras att skörden av raps börjar bli färdig. Avkastningen varierar mycket och de som kunnat bevattna har fått markant bättre utfall. Även i Mälardalen är tröskningen av raps igång men avkastningen ser sämre ut än förväntat. I Östergötland och Västra Götaland är rapsskörden igång och avkastningen ser relativt bra ut men där är mycket kvar att tröska.

Jordbruksverket publicerade sin skördeprognos den 14 augusti, som visar att totalskörden av spannmål förväntas bli 4,9 miljoner ton. Det är en minskning med 15 procent jämfört med skörden förra året och en minskning med 5 procent jämfört med genomsnittet för de fem senaste åren. Prognosen bygger på de faktiska väderförhållandena fram till och med juli i år samt normalväder för resten av växtsäsongen och de senaste årens skördenivåer. Augusti månads faktiska nederbörd och effekter därav finns alltså inte med i prognosen.

Det nederbördsrika vädret och bristen på längre perioder med uppehåll innebär att de tröskade grödorna har höga vattenhalter. På spannmålen har vattenhalter mellan normala nivåer på 17 procent upp till nivåer så höga som 25 procent rapporterats. Även hos raps har höga vattenhalter rapporterats. De höga vattenhalterna innebär ökade torkkostnader för jordbrukarna.

Både torkan tidigare i sommar och regnet under den senare tiden har lett till minskad tillgång på halm. Det rapporteras om oro för halmbrist i alla delar av landet. Torkan under juni ledde till kortstråiga grödor och klenta bestånd vilket begränsar tillgången på halm. Regnet har även lett till att bärgning av halm prioriteras bort för att minska markskadorna, hinna skörda det som ännu är oskördat och förbereda för höstsådd. Därutöver påverkar det fuktiga vädret kvaliteten på halmen negativt, samtidigt som risken ökar för försämrad hygien i stallarna när halm av dålig kvalitet används som strö eller foder. För animalieproducenterna innebär en brist på halm även att det blir svårare att hålla djuren rena då andra strömedel så som spån och torv kan vara svårare att få tag på.

Om ingen förändring i vädret sker finns det risk att höstsådden minskar då skördearbetet drar ut på tiden och markerna inte bär. Det börjar bli sent att så

höstraps och i delar av landet har lantbrukare valt att prioritera bort sådden av höstraps till förmån för bärgning av skörden. Vad gäller höstsådd av spannmål finns det fortfarande tid men det krävs uppehållsväder för att bärga föregående gröda och genomföra den jordbearbetning som behövs. Höstsådda grödor klarar försommartorka bättre och har högre avkastning än vårsådda grödor. En minskad areal höstsådd riskerar att påverka nästa års skörd negativt.

Vallarna ser bra ut i stora delar av landet men det är just nu svårt att komma ut och skörda. Kvaliteten på vallen är försämrad. På de platser där två skördar av vall har tagits har både första och andra skörden gett mindre kvantitet än normalt. Tredje skörden kommer ha svårt att väga upp tidigare bortfall. På de ställen där andra skörden bärgas nu är kvaliteten sämre men volymen relativt bra. Även här är det dock svårt att väga upp för en dålig förstaskörd. Vid fortsatt ostabilt väder ökar risken för markskador då lantbrukarna tvingas ut och skörda vallen på mark som är vattenmättad och inte bär maskinerna. Vid ihållande regn blir det även problem med de höga vattenhalterna i ensilaget. I de sydöstra delarna av landet samt på Gotland ser läget bra ut för majsskörden vilket delvis kan kompensera för dåliga vallskördar.

Scan sänkte denna vecka priset på nöt, gris och lamm för slakt såväl som livdjursnoteringar, medan KLS Ugglarps håller priserna oförändrade. Efter att ha sänkt mjölkpriset flera gånger under våren ligger nu Arlas mjölkpris på samma nivå i augusti som i juli, då en höjning på 5,4 öre/kg gjordes jämfört med juni. Dock rapporteras det om prisnedgångar på den internationella marknaden, där ett av skälen anges vara minskad efterfrågan från Kina som ökat sin inhemska produktion.

Produktprisstatistik i Sverige och EU

Jordbruksverkets officiella statistik för avräkningspriser på jordbrukets produkter i juni 2023 publiceras den 1 september. Prisrapporteringen till EU-kommissionen finns emellertid uppdaterad till och med vecka 32. Den visar att priset för ungtjurar klass R3 varit i princip oförändrat den senaste månaden, runt 58,50 sek/kg. Detsamma gäller priset för slaktgrisar som pendlat mellan 25,50 - 26,00 sek/kg.

Den tidigare trenden under året med ökad slakt av nöt och invägning av mjölk samt minskad slakt av gris och kyckling/matfågel fortsatte i juni enligt Jordbruksverkets officiella månadsstatistik över animalieproduktion. Statistiken visar även att invägningen av ekologisk mjölken minskar. Juni månads invägning var 24 % lägre än invägningen i juni 2022. Jämfört med invägningen i januari i år var invägningen nästan 19 procent lägre i juni.

Produktionsmedelspriser

Det är ännu inte klart om uppgången i oljepriset kommer att påverka priset på gödning. Emellertid blir en mer direkt effekt att dieselpriserna ökar, därmed kostnaderna för att använda jordbruksmaskiner. Svårigheter att skörda spannmål i norra Europa kan påverka foderpriser men det är ännu för tidigt för att se några effekter.

Produktionsmedelsprisstatistik Sverige och EU

Jordbruksverkets statistik för priser på produktionsmedel för juni 2023 publiceras den 1 september. Efter den kraftiga nedgången internationellt under vårvintern på kväve (Urea) har priserna stigit något, men världsmarknadspriserna är fortsatt betydligt lägre än förra årets extrema toppnoteringar.

Lönsamhet

Årets väder med torka följt av ihållande regn nu när årets skörd ska bärgas kommer att påverka jordbruksföretagens ekonomi negativt. Detta i kombination med kraftiga svängningar i kostnaden för produktionsmedel och priserna på lantbrukets råvaror under 2022/2023, kan skapa stora ekonomiska utmaningarna. Företag som köpt produktionsmedel till höga priser och ännu inte lyckats skörda sin gröda riskerar att få ett lägre pris på sin skördade volym. Om en betydande del av årets skörd klassas ner till foder kan prisskillnad mellan livsmedels- och foderkvalitet bli ännu större än normalt. Översvämningar och ihållande regn kan leda till att grödor inte alls kan skördas. En annan faktor som påverkar företagens lönsamhet negativt är de ytterligare höjningar av räntan som Riksbanken aviserat i höst.

I detta ärende har avdelningschefen Olof Johansson beslutat. Mattias Gotting har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också Frida Svensson, Lena Niemi Hjulfors, Åsa Lannhard Öberg, Gunilla Frostgård, Ulf Svensson och verksjuristen Sara Sundelius deltagit.

Olof Johansson

Mattias Gotting

Skrivelsen har signerats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.